

For mange iværksættere er alene i firmaet

Iværksættere kunne være en oplagt kilde til jobvækst, men kun hver sjette nystartede virksomhed ansætter medarbejdere i løbet af tre år. Blandt forhindringerne er for meget administration. s. 01

Akademikere har bedre chancer for jobvækst

Iværksættere med en lang videregående uddannelse har større sandsynlighed for at skabe mange job i løbet af firmaets første leveår. Akademikerne burde endda klare sig endnu bedre, siger forsker. s. 04

A-kasse-medlemmer er solidariske

På tværs af partifarve er der bred støtte til, at a-kasse-kontingentet skal være ens for alle uanset ledighedsrisiko. Det viser, at danskerne forstår, hvor vigtig solidaritet er for velfærdsstaten, vurderer professor. s. 05

Flertal vil have højere dagpengesats

Værdien af et a-kasse-medlemskab falder støt, fordi dagpengesatsen ikke følger lønudviklingen. Bliver der ikke rettet op på det, kan det sætte den danske flexicurity-model under pres. s. 06

Udbredt ønske om mere fleksible dagpenge

Et flertal i befolkningen er interesseret i et dagpengesystem, der er mere individuelt tilpasset. Ønsket er forventeligt, men ikke uden risici, vurderer forskere. s. 07

Djøf mener s. 08

For mange iværksættere er alene i firmaet

Iværksættere kunne være en oplagt kilde til jobvækst, men kun hver sjette nystartede virksomhed ansætter medarbejdere i løbet af tre år. Blandt forhindringerne er for meget administration.

Af Mikkel Arre, mia@djoef.dk

Hvis Danmark for alvor skal opnå jobvækst i de kommende år, er der brug for stræbsomme iværksættere, der kan skabe arbejdspladser. Her er der imidlertid problemer. Ikke blot ligger Danmark næsten i bunden af den europæiske rangliste, når det gælder andelen af arbejdsstyrken, der er selvstændige. Iværksætterne er også ganske tilbageholdende med at ansætte kolleger. Det fremgår af en analyse, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har udført sammen med Djøf.

Der er startet godt 18.000 iværksættere hvert år i perioden 2005 til 2008. Det svarer til, at 6 ud af hver 1.000 i arbejdsstyrken vælger at blive iværksætter.

Analysen kortlægger, hvordan de selskaber, der startede mellem 2005 og 2008, klarede deres første tre leveår. For næsten halvdelen vedkom-

mende er svaret, at de ikke længere fandtes efter tre år. Og blandt de overlevende iværksættere havde blot 31 procent ansat andre end sig selv.

Torben Bager, professor ved Syddansk Universitet og forsker i iværksætteri, opsummerer situationen sådan her: "Det store spring er at gå fra nul til én medarbejder, og som man kan se i jeres analyse, bliver de fleste liggende på nul. Hvis man kunne flytte den kvotient bare lidt, ville det være noget, der rykkede."

Blandt de undersøgte virksomheder skabte de lidt over 13.000 vækstiværksættere i snit 2,6 stillinger til andre end iværksætteren selv i løbet af tre års levetid. Samlet blev det altså til knap 34.000 nye job. Men det burde være mere, mener Dansk Industri.

"Det er ærgerligt, at der ikke er flere danske iværksættere, der kommer ind i nogle solide vækstforløb og dermed skaber job. Det er mit indtryk, at mange iværksættere har store ambitioner, men der er også nogle, der stiller sig tilfredse, når de har et par ansatte og stopper dér i stedet for at tænke, at deres firma kan føres endnu videre," siger Sidsel Dyrholm Holst, chef for MMV&Entrepreneurship i DI. >

Artiklen bygger på en analyse foretaget i samarbejde mellem Djøf og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af data fra Danmarks Statistiks iværksætterdatabase.

Se djoef.dk/DeFacto for dokumentation og yderligere resultater.

Spørgsmål kan rettes til Rune Siglev, erhvervspolitisk chef i Djøf, på rus@djoef.dk.

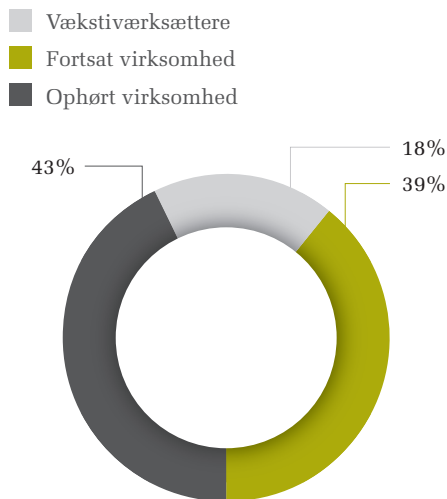
For mange iværksættere er alene i firmaet

Administration er noget bøvl

Når man sammenligner Danmarks evne til at skabe vækstvirksomheder med resten af OECD-landene, ligger vi i den tunge ende, fremgår det af Erhvervsstyrelsens såkaldte iværksætterindeks. I den seneste udgave af indekset peger styrelsen selv på, at Danmark især er udfordret, når det gælder iværksætterkulturen. Også professor Torben Bager peger på, at iværksætterkulturen i Danmark kan blive bedre. Men skal den ændre sig, er det et langsigtet projekt, der "ikke giver nogen gevinst inden for en regeringsperiode på fire år," som han siger det.

Vil man have iværksætterne til at skabe flere job inden for en mere overskuelig fremtid, er der mere ræson i at se på de administrative byrder, som kan forhindre, at nystartede firmaer bliver arbejdsgivere.

Figur. Blot én ud af seks skaber job på tre år

"I internationale undersøgelser ligger vi fantastisk højt, når det handler om, hvor nemt det er at starte en virksomhed. Men når folk bliver arbejdsgivere, skal de administrere f.eks. løn, ferie, sygdom og barsel – og det opleves som en betydelig belastning. Selv om flexicurity-modellen gør det nemt at komme af med folk, gør udsigten til administration mange iværksættere tilbageholdende," siger Torben Bager og foreslår en hjælpeordning, der kan guide iværksættere gennem de administrative udfordringer, som arbejdsgiverrollen indebærer.

"Hvis jeg skulle pege på en ting, der er en hindring for nogle iværksættere, så er det den administrative byrde, der følger med, når man skal gå fra at være et enmandsforetagende til at ansætte den første medarbejder. Her kan vi med fordel sætte ind for at afhjælpe et potentielt vækstproblem."

Christian Walther Øyrabø, formand for Dansk Iværksætterforening

Svært at lokke iværksættere ud

Hos DI kan Sidsel Dyrholm Holst nikke genkendende til, at arbejdsgiverrollen indebærer udfordringer på det administrative område, og det offentlige krav om diverse former for registrering gør det ikke lettere.

Hun ser dog også to andre vigtige barrierer for jobvækst hos iværksætterne. Dels er finansiering til stadighed et problem, og dels er dygtige medarbejdere ofte tilbageholdende med at hoppe om bord hos nystartede firmaer.

"Det kan være svært at finde højt kvalificerede medarbejdere, der er klar til at skifte til en ny virksomhed, hvor man ikke kan give de samme goder som veletablerede firmaer, og hvor man har en større risiko for at lukke," siger hun.

Netop lønmodtagernes manglende lyst til at løbe en risiko er en anden grund til, at antallet af jobskabende iværksættere ikke er højere i Danmark, forklarer Torben Bager.

"I Danmark ligger vi i verdenstoppen, når det gælder iværksætteri internt i virksomhederne – det, man kalder intrapreneurship. I et lidt beskyttet velfærdssystem som det danske gør nogle af strukturerne omkring os, at der ikke er så stor en ekstragevinst ved at springe ud for sig selv. Derfor ligger mange af de kreative og risikobetonede aktiviteter inde i virksomhederne," siger han. ■

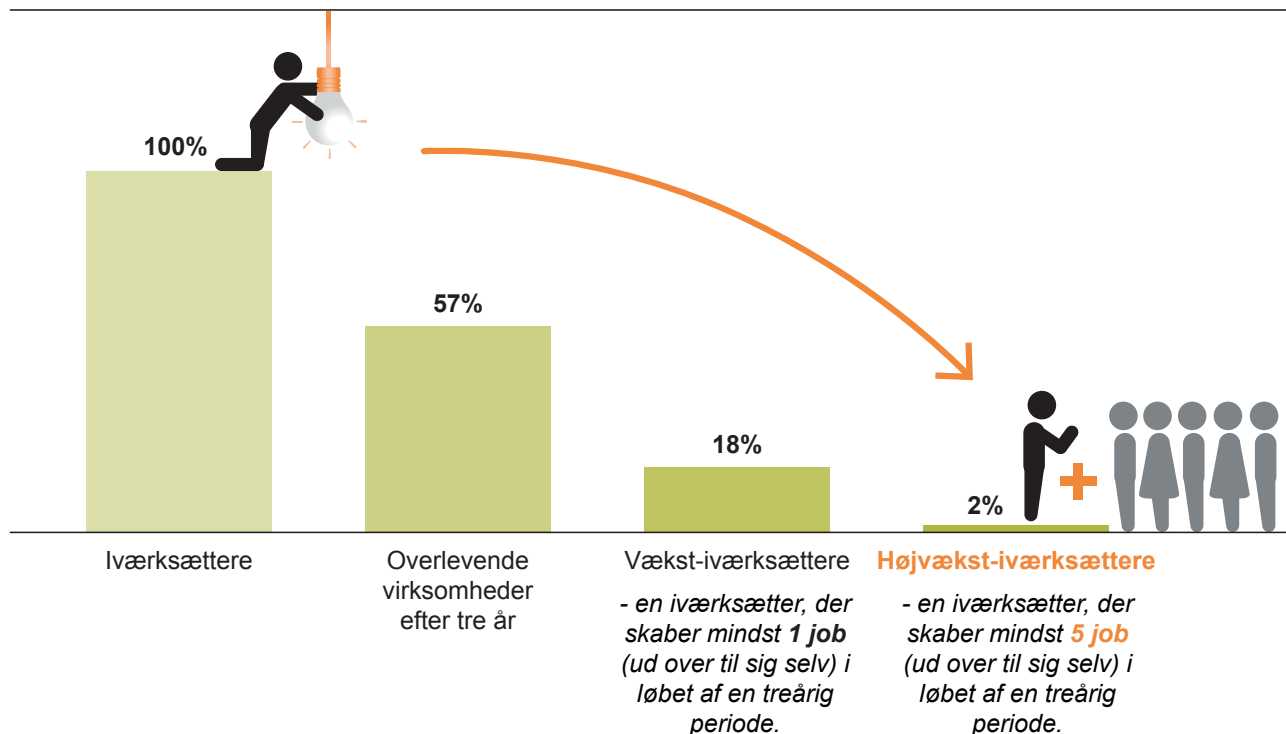
En vækstiværksætter er defineret som en iværksætter, der inden for tre år efter opstart har ansat mindst én fuldtidsansat.

Se djoef.dk/DeFacto for dokumentation og yderligere resultater.

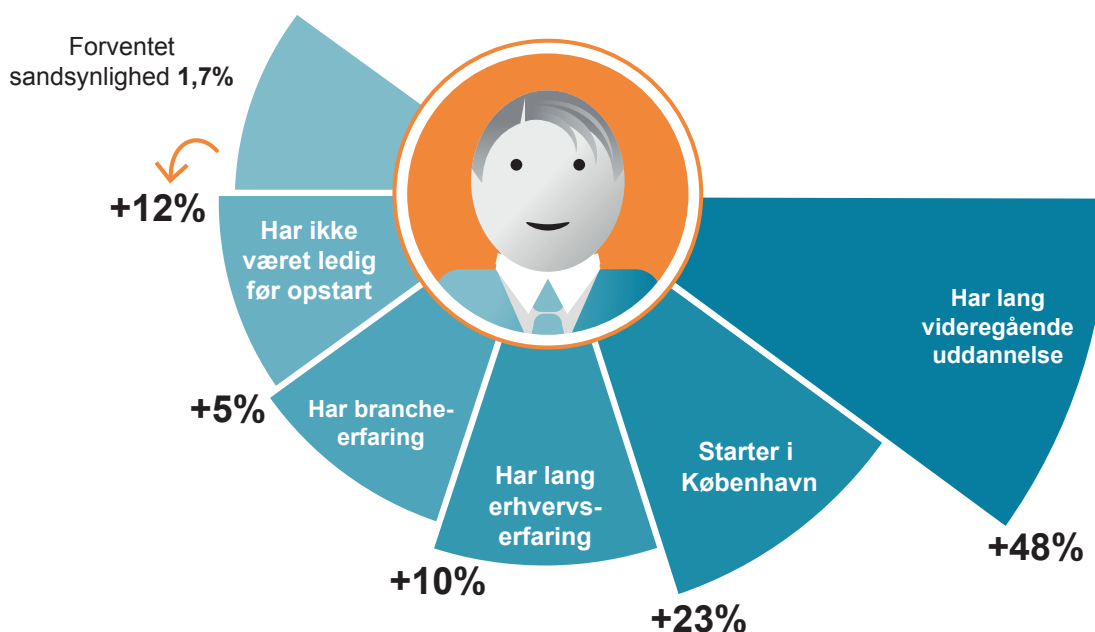
Fra iværksætter til jobskaber

Kun 6 ud af 1000 i arbejdsstyrken bliver iværksættere. Det svarer til, at 17.000 startede som selvstændige i 2008.

Vejen fra iværksætter til højvækst-iværksætter

Det øger sandsynligheden for at blive højvækst-iværksætter

Akademikere har bedre chancer for jobvækst

Akademikere har bedre chancer for jobvækst

Iværksættere med en lang videregående uddannelse har større sandsynlighed for at skabe mange job i løbet af firmaets første leveår. Akademikerne burde endda klare sig endnu bedre, siger forsker.

Det er i den private sektor, at jobvæksten skal ske i de kommende år. Derfor er der brug for iværksættere, der skaber arbejdspladser – og gerne mange af dem.

Det har de fleste nystartede firmaer dog svært ved, men for cirka to procent af dem lykkes det at ansætte mindst fem medarbejdere i løbet af firmaets tre første leveår. Det viser en undersøgelse, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Djøf har foretaget. Med afsæt i Danmarks Statistiks data om iværksætterfirmaer startet mellem 2005 og 2008 afdækker analysen, hvad der kendetegner de iværksættere, der opnåede høj jobvækst.

Tallene viser, at uddannelse er en vigtig faktor. Således har en iværksætter med en lang videregående uddannelse bag sig 80 procent større sandsynlighed for at skabe en højvækstvirksomhed end en ufaglært iværksætter.

Akademikere starter op sammen

En del af forklaringen er, at den grundlæggende lærdom fra universitetet er brugbar. Akademikere er gode til at indhente, forstå og omsætte viden, og det giver dem et forspring, fortæller Mette Mønsted. Hun er professor emeritus ved Copenhagen Business School, hvor hun har forsket i iværksætteri og bl.a. undersøgt nordiske akademikers evner som iværksættere. Det handler dog ikke kun om viden, men også om organisering. Her har akademikere en fordel, som slet ikke fremgår af Danmarks Statistiks tal.

”I akademikernes firmaer er der ofte to-tre medejere. I statistikken bliver der kun registreret én iværksætter pr. virksomhed, og det betyder, at en af de mest centrale faktorer slet ikke kommer med i en analyse som jeres,” siger hun og forklarer, at fleropstart er et plus, fordi man på den måde kan sikre sig, at der er forskellige kompetencer til rådighed i firmaet.

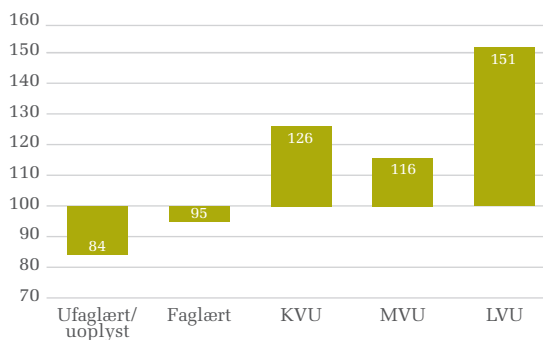
Svært at være deltidsiværksætter

I og med at deres uddannelse giver akademikere nogle vigtige kvalifikationer, kunne man egentlig forvente, at der var endnu flere akademikere blandt højvækstiværksætterne.

”Når der ikke er det, kan det skyldes, at vældig mange akademikere laver relativt uambitiøse konsulentvirksomheder, hvor de bruger deres viden og analytiske evner til at tjene godt, men uden at skabe beskæftigelse til andre end dem selv,” siger Mette Mønsted.

Figur. Universitetsuddannelse øger sandsynligheden for høj vækst

Tallene er udtryk for forskellen til gennemsnittet (100), når der er taget højde for andre relevante faktorer.

Hvis flere akademikere skal lykkes som jobskabere, er der ifølge CBS-professoren grund til at gøre det nemmere at være deltidsiværksætter. ”Vi ved fra Norge og Sverige, at mange starter som iværksættere på den måde. De begynder i det små og går så ned i tid, inden de til sidst hopper helt ud. I Danmark ryger meget af dit sikkerhedsnet som ansat, hvis du er iværksætter på deltid. Det er mærkeligt, at det er sådan, for vi ved, at virksomheder, der er startet på den måde, har større chancer for at klare sig godt,” siger Mette Mønsted. ■

Vækstiværksættere skaber i gennemsnit 2,6 jobs i løbet af tre år – i alt 33.716 jobs. Højvækstiværksætterne skaber i gennemsnit 8,6 jobs i løbet af tre år – i alt 14.749 jobs.

Se djoef.dk/DeFacto for dokumentation og yderligere resultater.

A-kasse-medlemmer er solidariske

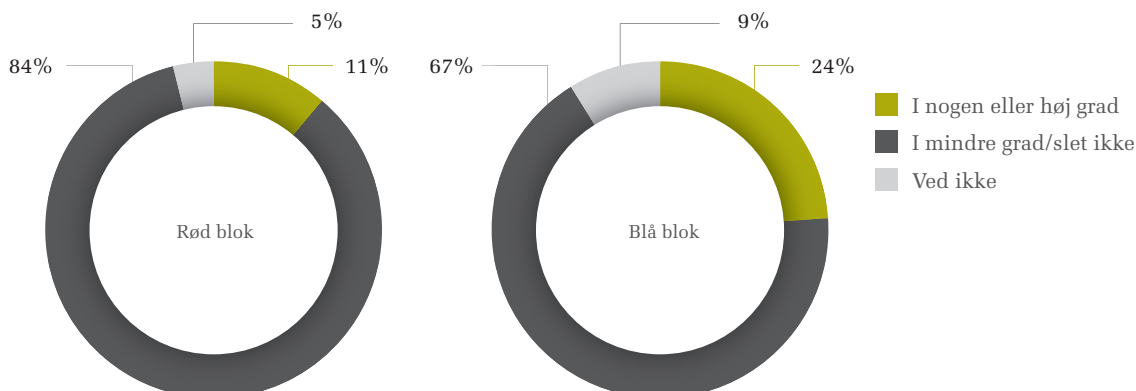
På tværs af partifarve er der bred støtte til, at a-kasse-kontingentet skal være ens for alle uanset ledighedsrisiko. Det viser, at danskerne forstår, hvor vigtig solidaritet er for velfærdsstaten, vurderer professor.

Dagpengesystemet fylder meget i den offentlige debat, og der er særdeles blandede holdninger til, hvordan det bør skrues sammen. Men når det gælder den solidaritet, som systemet er baseret på, er der enighed på tværs af det politiske spektrum: Det bør koste det samme at være med, uanset om medlemmet har en høj eller lav risiko for at blive ledig.

Det er et af resultaterne i en spørgeskemaundersøgelse, som Epinion har gennemført for DeFacto. Her svarer 84 procent af de røde vælgere og 67 procent af de blå, at de er imod at graduere prisen for et a-kasse-medlemskab, således at faggrupper med høj ledighedsrisiko skal lægge mere i kassen end andre. Sådan er systemet i Sverige, men danskerne er altså ikke begejstrede for den model.

Professor Bent Greve fra Institut for Samfund og Globalisering ved RUC mener, at modstanden mod at lade udsatte grupper betale ekstra afspejler en grundlæggende opbakning til solidariteten i velfærdssamfundet.

Figur. Solidaritet går på tværs af partiskel

Respondenterne er blevet spurgt: "Vil du foretrække en model, hvor man som medlem af en a-kasse skal betale et højere medlemskontingent, hvis ens faggruppe har en højere ledighedsrisiko end andre faggrupper?"

"Danskerne er klar over, at dagpengesystemet er en form for fælles solidarisk finansiering, og de kan tilsyneladende godt se, at det er vigtigt at have systemet, fordi nogle mennesker med jævne mellemrum risikerer at komme uden for arbejdsmarkedet. Samtidig er de i højere grad, end man måske kunne tro, opmærksomme på, at nogle grupper har en større risiko for ledighed, og at det ville være urimeligt, hvis de skulle betale mere for at blive dækket," siger Bent Greve.

Udhuling af dagpenge truer systemet

Han pointerer, at et solidarisk system som det danske udmærker sig ved at afbøde effekten af økonomiske nedgangstider, fordi folk ikke behøver have så mange penge lagt til side, hvis de skulle blive ledige. Undersøgelsen fra Epinion viser imidlertid, at tæt på halvdelen af arbejdsstyrken selv sparer op for at kunne klare sig i tilfælde af ledighed.

"Det kan tyde på, at dagpengenes dækningsgrad er ved at blive så lav, at det er en trussel mod systemet. Når forbruget indtil nu ikke er steget så meget efter krisen, som det var ventet, kan det skyldes, at folk har sparet op. På den måde kan forringelsen af dækningsgraden have været med til at forlænge krisen," siger Bent Greve. ■

Oplysningerne i artiklen bygger på resultaterne fra en undersøgelse gennemført for DeFacto af Epinion i efteråret 2014. Der er 1.066 beskæftigede og ledige, der har besvaret undersøgelsen.

Se djoef.dk/DeFacto for dokumentation og yderligere resultater.

Spørgsmål kan rettes til Lars Munck, arbejdsmarkeds-politisk chef i Djøf, på lmu@djoef.dk.

Flertal vil have højere dagpengesats

Flertal vil have højere dagpengesats

Værdien af et a-kasse-medlemskab falder støt, fordi dagpengesatsen ikke følger lønudviklingen. Bliver der ikke rettet op på det, kan det sætte den danske flexicurity-model under pres.

A-kasserne er centrale i den danske arbejdsmarkedsmodel. Lønmodtagerne accepterer korte opsigelsesvarsler, fordi de er sikret en indtægt, mens de leder efter nyt arbejde. Spørgsmålet er dog, om den accept varer ved.

År for år falder indkomstsikkerheden nemlig, fordi dagpengesatsen stiger mindre end lønudviklingen. Med tiden er den blevet så lav, at 85 procent af de ledige nu får det maksimale beløb. Dermed dykker de fleste danskeres månedlige indtægt med adskillige tusind kroner, når de bliver arbejdsløse.

Behovet for en højere dagpengesats er synligt på flere måder i en spørgeskemaundersøgelse, som Epinion har udført for DeFacto. Dels svarer næsten halvdelen, at de selv sparer op for at kunne klare sig, hvis de bliver ledige. Dels er der opbakning til flere ændringsforslag, der indebærer en hævet dagpengesats. Eksempelvis går 54 procent ind for en højere udbetaling til a-kasse-medlemmer, der har været i job i en længere periode.

Kernetrapper skal tilgodeses

Et lignende udspil er for nylig kommet fra Det Økonomiske Råd. Rådet beskriver en model, hvor personer med "stærk beskæftigelseshistorik" får en højere dagpengesats i det første kvartal som ledige, hvorefter ydelsen i resten af ledighedsperioden ligger lidt lavere end det nuværende niveau.

"Målretter man en højere ydelse til starten af ledighedsforløbet, vil forsikringsfunktionen stige for en meget stor del af arbejdsmarkedets kernetrapper, der betaler meget til systemet, men sjældent trækker på det," siger professor Michael Svarer fra Det Økonomiske Råd.

Det er vigtigt for flexicurity-modellen, at der er en balance mellem indkomstsikkerheden og jobsikkerheden.

"Udviklingen de seneste mange år er gået i retning af at reducere indkomstsikkerheden, og

på et tidspunkt kan det godt få arbejdstagerne til at kræve mere ansættelsessikkerhed," siger han.

Brug for bred tilslutning

Spørger man Dansk Metals a-kasse, er det tidspunkt allerede kommet.

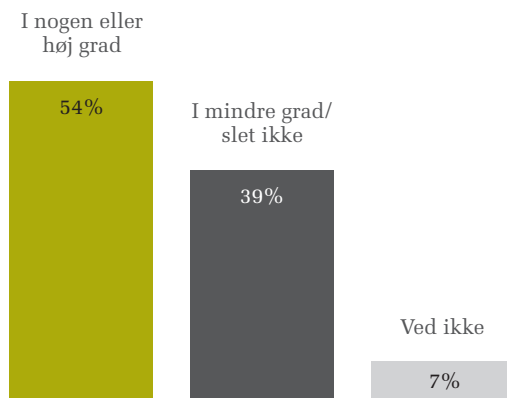
"Vi har gennem en årrække set en faldende kompensationsgrad, og alt tyder på, at det vil fortsætte. I forbindelse med industrioverenskomsten har vi mærket et massivt pres fra Metal-medlemmerne for at få længere opsigelsesvarsler eller en højere kompensation ved afskedigelser."

Torben Poulsen, formand for Dansk Metals a-kasse

På linje med Det Økonomiske Råd foreslår Torben Poulsen en højere sats i de første tre måneder, og formålet er ikke kun at gavne Metals egne medlemmer.

"Hvis vi skal have et fleksibelt og robust dagpengesystem, skal det også være attraktivt for folk med en høj løn. Det vil derfor være positivt med en højere kompensationsgrad, der kan sikre bred tilslutning til dagpengesystemet og give det legitimitet," siger han. ■

Figur. Vil du foretrække en model, hvor man kan få en højere månedlig udbetaling, hvis man har været medlem af en a-kasse i en længere periode uden at have fået udbetalt dagpenge? Og en lavere månedlig udbetaling, hvis man har været medlem i en kortere periode?

84 procent af de adspurgte er medlem af en a-kasse. Meget få – 6 procent – overvejer at melde sig ud.

Se djoef.dk/DeFacto for dokumentation og yderligere resultater.

Udbredte ønske om mere fleksible dagpenge

Et flertal i befolkningen er interesseret i et dagpengesystem, der er mere individuelt tilpasset. Ønsket er forventeligt, men ikke uden risici, vurderer forskere.

Når Dagpengekommissionen i 2015 leverer sine forslag, skal de hjælpe med at skabe "et moderne, fleksibelt og robust dagpengesystem", fremgår det af kommissoriet. Og spørger man danskerne, mener de, at der netop er brug for mere fleksibilitet.

I en spørgeskemaundersøgelse, som Epinion har udført for DeFacto, er et repræsentativt udsnit af befolkningen blevet præsenteret for en række mulige ændringer af systemet. Svarene viser en betydelig interesse for mere valgfrihed. Eksempelvis vil 59 procent gerne have muligheden for selv at kunne vælge at betale et højere kontingent for at kunne få en højere dagpengesats. Og 44 procent vil gerne kunne vælge en højere sats mod at få afkortet dagpengeperioden.

Efterspørgsel efter differentiering

Ønsket om mere individuelt tilpassede ydelser kommer ikke bag på Laust Høgedahl, der er forsker ved Center for Arbejdsmarkedsforskning på Aalborg Universitet. Han har forsket i de alternative fagforeningers fremgang, og i 2010 undersøgte han og to kolleger, hvad lønmodtagerne ønsker sig af faglige organisationer.

"Her kunne vi se en efterspørgsel efter differentiering. Lønmodtagerne blev spurgt, om de gerne ville kunne vælge, hvilke services de ville have hos fagforeningen, og få tilpasset kontingentet ud fra det, og det var der en klar interesse for," siger Laust Høgedahl. Han betoner dog, at der er meget forskellige grunde til at være medlem af fagforeninger og a-kasser, og at det ikke vil være uproblematisk at differentiere i dagpengesystemet.

"A-kasserne bygger på et princip om risikodeling. Alle betaler det samme, og alle har ret til den samme dækning. Piller man ved det og laver graduerede kontingenter, kan det få nogle afledte effekter, hvor grupper med lav ledighed ikke er interesseret i at betale så meget," siger Laust Høgedahl.

Kan presse kollektive elementer

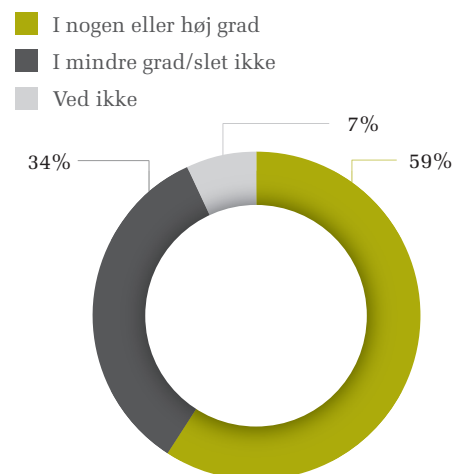
At øget valgfrihed kan sætte solidariteten i systemet under pres, er også vurderingen hos Mikkel Mailand, lektor ved Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier på Københavns Universitet.

"Det overrasker mig ikke, at der er interesse for det her, bl.a. fordi kompensationsgraden er faldet over årene. Men graduerer man a-kasse-systemet kraftigt, kan det kollektive element gå af det, og man risikerer, at det bliver som andre forsikringer, hvor der er meget store prisforskelle baseret på risiko," siger han.

Hvad angår de konkrete forslag i DeFactos undersøgelse, tvivler Mikkel Mailand på, at en model, der indebærer en kortere dagpengeperiode, vil være politisk gangbar. Muligheden for at betale ekstra i kontingent til gengæld for en højere ydelse er mere realistisk.

"Problemet med det vil nok være, at a-kassekontingentet allerede er meget dyrt for nogle. Men hvis det præsenteres som en valgmulighed, vil det måske godt kunne lade sig gøre," siger han. ■

Figur. Vil gerne kunne vælge højere kontingent

Respondenterne er blevet spurgt: "Vil du foretrække en model, hvor man som medlem af en a-kasse kan betale et højere kontingent mod at få en højere månedlig udbetaling i tilfælde af ledighed?"

I 2013 var der 87.218 ledige dagpengemodtagere (fuldtidspersoner). Medio 2013 var der 2.133.340 medlemmer af a-kasserne (Kilde: Statistikbanken).

Djøf mener:

”Iværksættere sidder med en af nøglerne til, hvordan der kan skabes flere arbejdspladser i Danmark. Men de løber ofte panden mod en mur. Administration er en af de store udfordringer. Derfor skal vi sikre en smidigere lovgivning og bedre støtte og rådgivning til iværksætterne, så de kan udvikle og ansætte flere folk. Ligeledes har mange iværksættere svært ved at skaffe finansiering. Vi foreslår, at staten etablerer en regulær iværksætter-støtteordning målrettet de ambitiøse og passionerede danskere, der både vil og kan sikre jobvækst.”

Allan Luplau, formand Djøf Privat // For mange iværksættere er alene i firmaet, s. 01

”Danske iværksættere skal skabe flere jobs. Undersøgelsen viser, at der netop blandt de højtuddannede er et stort potentiale for flere højvækst-iværksættere, der kan skabe mere end 5 nye arbejdspladser. Vi skal derfor stimulere flere højtuddannede til at blive iværksættere, og vi bør starte med at hjælpe vores nyuddannede dimittender i iværksætterretningen. Det kræver for det første fleksible dagpengeregler, der sikrer iværksætter-spiren et økonomisk grundlag under opstarten. For det andet kræver det små statslige lån, der kan sikre medfinansiering, når den potentielle højvækstiværksætter skal en tur i banken.”

Allan Luplau, formand Djøf Privat // Akademikere har bedre chancer for jobvækst, s. 04

”Gennem de sidste mange år er kompensationen ved ledighed blevet forringet for vores medlemmer og for mange andre af arbejdsmarkedets kernetropper. Det undergraver legitimiteten i dagpengesystemet og er en bombe under hele den danske securitymodel. Sidst da konjunkturerne buldrede, og mange kandidater gik fra eksamensbordet direkte i job, var det kun godt halvdelen af vores unge medlemmer, der valgte at melde sig ind i a-kassen. Når a-kasse-systemet skal fremtidssikres, må der tages højde også for disse forhold.”

Lisa Herold Ferbing, formand for Djøf // Flertal vil have højere dagpengesats, s. 06

”Djøf støtter et solidarisk dagpengesystem, men der skal være en balance. Hvis vores medlemmer tvinges fra hus og hjem, når jobbet ryger, så giver systemet ikke mening for dem. Derfor må det fremtidige dagpengesystem indrettes, så også kernetropperne tilgodeses. De skal have nogle valgmuligheder, der kan skabe tryghed ved ledighed. Det kan fx være en højere dagpengeydelse i starten af ledighedsforløbet, som så sættes ned over tid.”

Lisa Herold Ferbing, formand for Djøf // Udbredt ønske om mere fleksible dagpenge, s. 07

